

Háború és 49 év béke

Háború és 49 év béke, a Top Gun testvér lapjának első száma idén áprilisban jelent meg. Ez a kiadvány az angol After the Battle című periodika mutációja, s elsősorban a második világháború eseményeivel foglalkozik. 1994-ben szinte minden hónapban emlékezhettünk valamilyen fontos eseményre, az egykor volt csaták, hadműveletek 50. évfordulója kiváló alkalmat kínál az egyes lapszámok megszerkesztésére.

Az első évfolyam címlapsztorijaiból egy kis „étvágygerjesztő”: áprilisban Magyarország német megszállásával, s annak következményeivel foglalkoztak nagyobb terjedelemben. Májusban a Magyarország

feletti légiháború kezdetére és a Monte Cassinó-i csatára emlékeznek. Júniusban a teljes lapszámot az invázióknak, a partraszállásnak szentelik a szerkesztők. Kuriózumnak számító, Magyarországon még soha nem publikált fotókkal, dokumentumokkal. A mindenki számára könnyen emészthető, de tudományos értékű írásokkal készült lapot ajánlom mindenkinek. Úgy gondolom, hogy egyedülálló, a hazai sajtópalettáról eddig hiányzó lapot kap az olvasó a kezébe. Az új lap mottója: „Emlékeznünk kell, mert különben minden újra megtörténhet!”

B. I.

Michel Le Bris

Az aranyláz

James Wilson Marshall 1848. január 24-én Kaliforniában, az American folyócska partján, Colomnál, John Sutter fűrésztelepén aranyat talált. Egy korszakot és egyben egy népvándorlást indított el. San Francisco Colomtól olyan kétszáz kilométerre van, ekkor még kisváros. 1852-ben azonban már 250,000 ember nyüzsög itt, aranyra éhesen. A világ minden részéből jönnek: Kínából, Dél-Amerikából, Ausztráliából, Európából (főleg Franciaországból) és persze az Egyesült Államokból – a keleti parttól. Kalifornia ekkor még nem is az USA része, nincs közigazgatás, nincs törvény: szabad a vásár. A világ egyik legveszélyesebb helye lesz a hajdan volt kisváros. A kezdeti „jószándékú” aranyásókat felváltják a mindenre elszánt bűnözők, a spekulánsok, a volt francia utópikus szocialisták és a volt negyvennyolcas forradalmárok.

A Park Kiadó gondozásában 1992-ben megjelent könyv adaptáció, vagyis az 1988-ban megjelent francia eredeti hű mása. Miért fontos ez? A képek miatt, a tipográfia, a szerkesztés miatt, vagyis azért, ahogy ez a könyv „kinéz”. Évekig nem láttunk, nem láthattunk ilyen könyveket, egész egyszerűen azért, mert a volt szocialista országokban ilyen könyvek nem jelenhettek meg. Azóta azért jobb a helyzet... Ezt a könyvet pedig valóban öröm kézbe venni. A téma persze önmagában is izgalmas, ehhez jön a néhol egyszerűen megdöbbentő képanyag. Az aranyásás történetét Kaliforniából elindulva Ausztrálián (Ballarat-vidék), Kanadán (Klondike-hágó) Dél-Afrikán (Crocodile Valley) és Szibérián át az Amazonasig (Serra Pelada) követhetjük nyomon. Serra Peladában 1980-ban találtak hihetetlen aranyeletet, azóta több

tízezer ember kutat a sárga fém után elképzelhetetlen körülmények között. A hegy oldaláról kiasott földet ugyanis még föl kell hordani vászonzsákokban a hegycsúcsra, hogy ott kimossák belőle az aranyat. 1985-ben az egész világot megrázták azok a dan-tei víziókra emlékeztető képek, amelyek a Serra Pelada meredélyén kapaszkodó húsz-ezer (!) iszapszoborrá változott garimeirót mutatták...

Az aranyásás történetének legnagyobb szenzációját azonban tizenöt bányaész okozta San Franciscóban, 1897. július 14-én. Az „Excelsior” nevű hajóval érkeztek Kanadából, a Klondike hágóról. Kipakolták a pultra vászonzsákjaikat, olajoskannáikat, lekváros bödönjeiket. Tizenötüknél egy tonna arany volt. Kitört a második aranyláz San Franciscóban, csak most mindenki Kanada felé vette az útját.

A könyv egyszerre ad pontos statisztikákat (hol, mikor, kik, mennyi aranyat),

korrajzokat (hogyan éltek az aranyásók, milyen szenvedéseken mentek keresztül), és szubjektív visszaemlékezéseket, amelyek között ott egy rövid részlet Jack London Tüzes Napsugár című egényéből. Jack 1897-ben tért vissza a Klondike hágóról, zsebében négy és fél dollárral, a fejében viszont vagy tizenöt regény – ezekből sikerült meggazdagodnia.

Aki ezt a legendákkal, hősökkel és nyomorúsággal teli kort bármilyen szinten és célból tanulmányozni akarja, az mindenképp vegye kézbe Le Bris könyvét. Kézbevétele után már „sínen van”, ugyanis letenni nagyon nehéz lesz. Komolyra fordítva a szót: a gazdag képanyag és az igényes külső ne tévesszen meg senkit, ez egy igazi szakkönyv, ezt igazolja a hátul található bibliográfia is.

Hevesi István